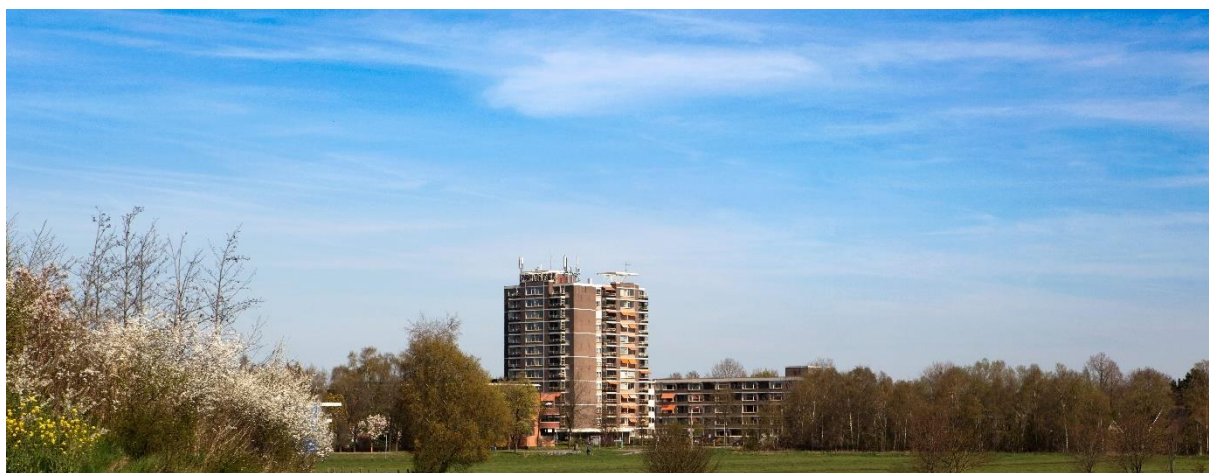

De Mare van Maarwold

Uitgave: juli 2019 - nummer 9

Voorwoord: Hendrik Hammenga, directie-assistent Maarwold	3
Café Hammingh en Huis de Beurs: monumenten in de Groninger horeca	4
Bewoners Maarwold hebben variabele keuze in taxi- en personenvervoer	8
Prijsstelling van 't Winkeltje: zijn de producten te duur of valt het mee?	12
Prijspuzzel	15
Boerenbedrijf van Jo Aaten werd opgeslokt door de stad Groningen	16
Tai chi in Maarwold blijkt eclatant succes: eerste resultaten al zichtbaar	21
Gerda Zoutman is alweer ruim twee jaar bezorger van medicijnen	24
Oldtimer van Johannes Smid glorieus in de prijzen op groot autofestival	26
Historische krantenadvertenties uit de jaren vijftig	28
Programma recreatiecommissie 2019	29

Voorwoord

Telkens als we weer plannen maken voor de nieuwe De Mare is er alweer een half jaar achter de rug. Wat gaat de tijd toch snel. Het is alweer juli. Ondanks de droogte is het nog geen uitmuntende zomer, hoewel we geconfronteerd worden met een aantal tropische dagen. We weten op dit moment nog niet of we in een serieuze hittegolf belanden.

U heeft weer een prachtige nieuwe editie van De Mare in uw bezit. Editie negen is vers van de pers. We hebben weer met veel enthousiasme gewerkt aan deze uitgave. Elke keer zijn we weer verrast hoe fijn het is om veel artikelen te binden, zodat er weer een mooie De Mare tot stand komt.

Het eerste half jaar van 2019 kende weer talrijke gebeurtenissen. Maarwold heeft weer een grondige gevelreparatie achter de rug, uitgevoerd door de medewerkers van de firma Sijsma. Ze zijn aan de achterkant van het pand bezig. Zo nemen ze onder meer de garageboxen onder handen. Diverse verbouwingen van appartementen zijn in volle gang. Doordat er veel verkopen zijn geweest, worden door de nieuwe leden appartementen naar hun wensen verbouwd. Onlangs hebben we weer een honderdjarige in ons midden gekregen. De heer W. van der Bend mocht deze mijlpaal bereiken.

Er staan ook in deze De Mare weer boeiende artikelen. Zo kunt u lezen over de geschiedenis van Café Hammingh en Huis de Beurs, een artikel over de vervoermogelijkheden voor onze bewoners, 't Winkeltje van Cor Sinnema, bewoner Jo Aaten, Machiel Welbergen van de tai chi-lessen, Gerda Zoutman (bezorgster van de medicijnen) en Johannes Smid, die een eervolle prijs heeft gewonnen. Kortom, genoeg redenen om snel te beginnen met het lezen.

Voor velen zijn de vakanties begonnen, vele familieleden gaan met vakantie. Het is rust in Maarwold. Toch organiseren wij gezellige evenementen in de zomer. We kunnen bovendien terugkijken op mooie en gezellige activiteiten uit het eerste half jaar van 2019. Ook hebben we onlangs weer prachtige reserveringen gedaan voor het komende theaterseizoen. We zullen weer regelmatig met liefhebbers naar De Oosterpoort, MartiniPlaza of de schouwburg gaan. Als absolute primeur gaan we in het nieuwe seizoen ook naar cultuurcentrum De Kolk in Assen.

Het is goed toeven in Maarwold. We kijken daarom ook opgewekt en optimistisch naar de toekomst. We zullen er met elkaar alles aan doen om deze prachtige organisatie te laten stralen van energie.

Tot slot wil ik u een fijne zomer en veel leesplezier met De Mare toewensen.

Zonnige groet,

Hendrik Hammenga
(directie-assistent)

Café Hammingh en Huis de Beurs: monumenten in de Groninger horeca

Wicher Werk en Sigrid Heeres heten de bewoners van Maarwold in augustus van harte welkom in café-restaurant Bij Hammingh in Garnwerd, gelegen aan het Reitdiep. De deelnemers aan de Groninger Tocht 2019 worden onthaald met een borrel en bittergarnituur. Wicher en Sigrid zijn niet alleen de uitbaters van dit eeuwenoude café-restaurant, ze zijn ook de zoon en schoondochter van mevrouw A.M. Werk-Wichers, die op de eerste etage in Maarwold woont. Mevrouw Werk op haar beurt was eigenaresse van het vermaarde etablissement Huis de Beurs in de binnenstad van Groningen. Beide horecazaken hebben een lange, rijke en tot de verbeelding sprekende geschiedenis.

Geschiedenis van Café Hammingh

De eerste contouren van Café Hammingh, dat tegenwoordig Bij Hammingh heet, werden zichtbaar tussen 1631 en 1750. Naast een al bestaand veerhuis verrees in die periode een groter, tweede veerhuis, dat als logement dienst deed. De familie Hammingh nam in 1835 de exploitatie over van het veer, het logement, de boerderij en de scheepssloperij. Na afbraak van het tweede veerhuis bouwde de familie in 1876 op dezelfde locatie een nieuw pand, dat er een bovenetage bij kreeg. De bovenzaal was noodzakelijk om aan de behoefte van verenigingen en vergaderingen te voldoen. In hetzelfde jaar 1876 verdween eb en vloed in het Reitdiep, dat vroeger de Hunze heette, door de aanleg van de zeesluizen bij Zoutkamp.

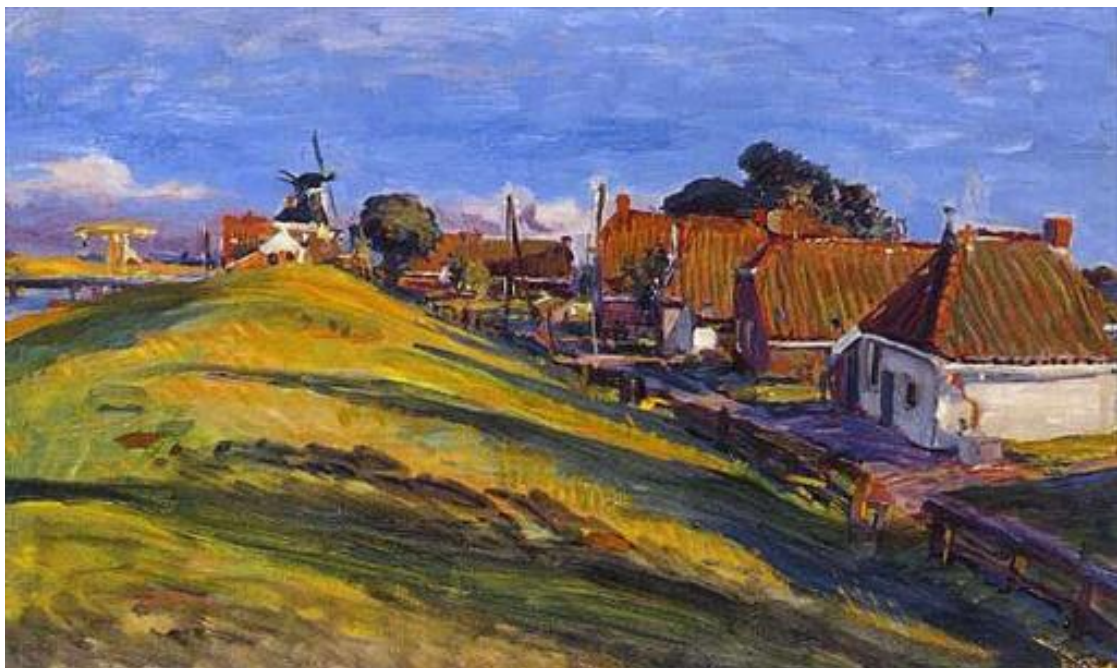

Het Reitdiep loopt van de Noorderhaven in de stad Groningen tot Zoutkamp en slingert zich een weg door het rustige, mooie Hoogeland. Tussen Groningen en het nabije dorpje Dorkwerd kwam het kanaal al in de eerste helft van de dertiende eeuw tot stand ter bevordering van de scheepvaart. Het Reitdiep was tot de aanleg van het Eemskanaal, eveneens in 1876, de enige open verbinding van de stad Groningen met de zee. Het Reitdiepgebied behoort tot de oudste cultuurlandschappen van Europa.

Vanaf 1629 werd de Hunze, zoals het Reitdiep toen nog heette, recht gegraven voor een betere bereikbaarheid van de stad Groningen met de zee. Hierdoor kwam Garnwerd aan de scheepvaartroute liggen. Twee jaren later werd er een veerman aangesteld, waardoor de bewoners naar de andere kant van het water konden. De veerpont werd in 1933 overbodig, toen de brug tussen Café Hammingh en korenmolen De Meeuw, een stellingmolen uit 1851, werd geplaatst.

Café Hammingh is al sinds vele decennia een geliefde pleisterplaats voor dagjesmensen en toeristen. De locatie is ideaal: aan het water en langs de doorgaande weg naar Winsum. De gasten komen wandelend, fietsend, met de auto of met de boot naar het café-restaurant. De bezoekers genieten tijdens de lunch van bijvoorbeeld een authentieke gehaktbal met brood of een lunchgerecht, dat per seizoen kan verschillen. Wicher Werk is de kok. Hij maakt in de namiddag en avonden regionale gerechten en diners.

Wicher en Sigrid zijn op 2 maart 2019 gestart in Café Hammingh. Over hun beleving zeggen ze: ‘Vele mensen voelen zich verbonden als ze bij ons komen vanwege herinneringen of een mooie beleving. Die traditie willen wij graag voortzetten. Een plek waar gasten zich welkom voelen. Ze genieten van het prachtige pand, de mooie plek en de sfeer, in combinatie met de gerechten. We werken al 27 jaar samen, eerst in Herberg Korensant in Molenrij, daarna in grand café ’t Schathuys in Borg Verhildersum in Leens. Bij Hammingh komt alle beleving samen en dat maakt dat wij ons hier helemaal thuis voelen.’

Geschiedenis van Huis de Beurs

Op de hoek van de Vismarkt, Folkingestraat en A-Kerkhof Zuidzijde werd rond 1795 een café gevestigd, dat grote faam en bekendheid zou verwerven in stad en ommeland. Huis de Beurs, dat lange tijd 't Huis de Beurs heette, is uiteraard de naam van het klassieke, nostalgische café-restaurant in het monumentale pand. Veel oudere inwoners van de stad Groningen zullen met weemoed terug denken aan de sfeervolle uurtjes, die zij in het bruine café doorbrachten.

Huis de Beurs ontleent haar naam aan de nabijgelegen Korenbeurs, waar tot in de jaren tachtig granen, zaden en peulvruchten werden verhandeld. De stad Groningen is lange tijd het centrum geweest van de regionale en zelfs ook de landelijke graanhandel. In 1750 groeide deze handel zo sterk, dat er een beurshandel in het leven werd geroepen, waar grote partijen werden verhandeld. In 1774 werd hiertoe een houten gebouw aan de Vismarkt gerealiseerd. In het logo van Huis de Beurs verwijst het hoofd van Mercurius, de god van de koophandel, naar de nering van de graanhandelaren.

Uit het Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, gepubliceerd op 15 april 1814.

De graanhandel bleef groeien. De stadsbouwmeester kreeg in 1862 de opdracht een grote overdekte beurs te ontwerpen. De beurs kreeg een opvallende neoclassicistische gevel en werd in 1865 geopend. Het gebouw deed tot in de jaren tachtig van de vorige eeuw dienst als graanbeurs, maar de graanhandel werd steeds meer een bijkomende activiteit. De Korenbeurs kreeg sindsdien uiteenlopende functies, zoals kleinschalige detailhandel, een sporthal en een spiritueel centrum. Sinds 2000 is er een filiaal van supermarktketen Albert Heijn gevestigd.

Al vanaf de opening van Huis de Beurs maakten de commissionairs van de Korenbeurs bijna twee eeuwen lang deel uit van de clientèle van het café. Maar zij waren niet de enige gasten. Huis de Beurs heeft in de loop der tijd ook dienst gedaan als logement voor handelsreizigers, een concertzaal, een venduhuis, een bioscoop, een kegelbaan, een schouwburg en als locatie voor vele honderden openbare verkopen. Het etablissement was ook een ontmoetingsplaats voor marktkooplui, studenten, vele burgers uit de stad Groningen en omgeving en voor toeristen.

Huis de Beurs is vervlochten met de geschiedenis en ontwikkeling van de stad Groningen als stedelijk centrum van handel, cultuur en bestuur. Zo werd er in 1885 een afdeling van de Sociaal Democratische Bond, de voorloper van de PvdA, opgericht. De lichtval in het café, die bijdraagt aan de bijzondere sfeer, heeft menig kunstenaar bewogen om een schets, aquarel of schilderij in olieverf te maken.

Het interieur van Huis de Beurs kenmerkt zich als stijlvol, bruin en vooral tijdloos. Het café was ook befaamd om de pluche, Hollandse kledjes op elke tafel. Wie door de karakteristieke draaideur binnenkomt, krijgt sterk het gevoel dat de tijd er stil staat.

Over haar herinneringen zegt mevrouw A.M. Werk-Wichers: 'Huis de Beurs kwam rond 1940 in bezit van mijn ouders. Ik was altijd veel mensen om mij heen gewend, dat mis je toch wel een beetje wanneer je wat ouder wordt. Het was een leuke tijd, alleen in de oorlogsjaren ook angstig. Zo'n beetje de hele Folkingestraat, waar talrijke Joden woonden, werd door de Duitsers leeggehaald. Ik ben in 1957 naar Laren verhuisd. Mijn ouders waren toen al op leeftijd. Mijn zus en zwager runden toen Huis de Beurs. In 1970 kwam ik weer terug in Groningen. Rond 1976 werd ik directrice en in 1989 werd ik eigenaresse van het pand. In 2000 moest ik het helaas vanwege gezondheidsredenen verkopen. Ik bewaar over het algemeen prachtige herinneringen aan Huis de Beurs, ik had die tijd niet graag willen missen.'

Huis de Beurs in 1928.

Ouderenvervoer populair, Vrieswijk snel en comfortabel, Valys voor verder weg

Bewoners Maarwold hebben variabele keuze in taxi- en personenvervoer

De bushalte aan de Nesciolaan is alweer enkele jaren geleden opgeheven en de P+R is veel te ver weg, om maar te zwijgen van het NS-station aan de andere kant van Haren. De bewoners van Maarwold, die niet mobiel zijn, zijn derhalve aangewezen op personenvervoer. De keuze mag met drie aanbieders toereikend en variabel worden genoemd. Het gaat om Stichting Vervoer voor Ouderen Haren (kortweg Stichting Ouderenvervoer), Taxi Vrieswijk en Valys. Een overzicht van de dienstverlening van deze ondernemingen.

Stichting Ouderenvervoer

Bewoners van Maarwold maken vaak gebruik van Stichting Ouderenvervoer, dat uitsluitend vrijwilligers in dienst heeft, zowel de medewerkers op de telefooncentrale als de chauffeurs. De 81-jarige Tineke Kragt, bewoonster op de eerste etage van Maarwold, kan meepraten over het veelvuldig inschakelen van de dienst. Zij is telefoniste op de centrale van Stichting Ouderenvervoer, gevestigd in de Biotoop aan de Kerklaan bij Hortus Haren.

Een rit met Stichting Ouderenvervoer moet altijd van tevoren worden aangemeld. Mevrouw Kragt ('Zeg maar Tineke hoor') vertelt daarover: 'De aanmeldingen gaan de hele tijd door. Het is erg druk. Je moet nu al minstens drie dagen van tevoren bellen om een rit te boeken. Als iemand over twee weken naar het ziekenhuis moet, is het raadzaam dat diegene meteen belt.'

'We hebben een bus waar zeven personen in kunnen en twee auto's, waar samen zes mensen in kunnen worden vervoerd. Er wordt een tijd met de passagier afgesproken. Daar kan hooguit een kwartier speling in zitten. Je hoeft geen lid te zijn van Stichting Ouderenvervoer, iedereen van 55 jaar en ouder kan mee. We plannen de bestemmingen zo praktisch mogelijk, waardoor er voor de overige passagiers zo weinig mogelijk tijd verloren gaat.'

Tineke woont sinds 27 december 2018 in Maarwold. Daarvoor woonde ze 35 jaar in Haren. In haar werkzame leven was ze telefoniste bij het kadaster, bij het Ministerie van Landbouw en bij Rijkswaterstaat. Ze maakte in het voorjaar het twintigjarige bestaan mee van Stichting Ouderenvervoer, waar ze bijna zes jaar telefoniste is.

In die functie moet mevrouw Kragt niet alleen met de vertrektijd van de heenreis rekening houden, maar ook met die van de terugreis. 'Als mensen het tijdstip van de terugreis nog niet weten, is dat geen enkel probleem. Ze moeten in dat geval de retourauto bellen. De Stichting Ouderenvervoer is van maandag- tot en met vrijdagochtend bereikbaar, maar we rijden ook op zaterdag en zondag.'

Tineke Kragt.

Kenmerken Stichting Ouderenvervoer:

- Reizigers moeten met een strippenkaart van tien euro reizen. Elke kaart heeft tien strippen. Eén strip kost dus één euro.
- Bij elke rit is de terugreis bij de prijs inbegrepen.
- Kosten van Maarwold naar het centrum van Haren en weer terug naar Maarwold: drie strippen, dus drie euro.
- Kosten van Maarwold naar het Martini Ziekenhuis en weer terug: negen strippen.
- Begeleider mee naar het Martini Ziekenhuis en terug kost één strip meer, dus tien strippen voor twee personen.
- Kosten van Maarwold naar het UMCG en terug naar Maarwold: elf strippen.
- Begeleider mee naar het UMCG en terug kost één strip meer, dus twaalf strippen voor twee personen.
- Rollator kan altijd mee.
- Tijdens de reis zullen vrijwel altijd ook andere mensen meerijden.
- Telefonische bereikbaarheid: op werkdagen van 09.00 - 13.00 uur.
- Telefoonnummer centrale: 06 - 23 10 77 53.
- Telefoonnummer retourauto: 06 - 22 18 14 86 (bellen is mogelijk tot 17.30 uur).

Taxi Vrieswijk

Taxi Vrieswijk heet weer Taxi Vrieswijk! De naam van het familiebedrijf is weer in gebruik. Vanaf de start in 1967 bouwde het Harener taxibedrijf een uitstekende reputatie op in de wijde omgeving van Haren en Groningen. Als gevolg van een reorganisatie werd de bedrijfsnaam in 2010 gewijzigd in Vrieswijk Chauffeursdiensten. Deze naam wordt vandaag de dag gebruikt voor het vervoer van directieleden uit het bedrijfsleven en Taxi Vrieswijk is als vanouds weer de naam voor het particuliere vervoer. De klanten worden linea recta naar de plaats van bestemming gebracht.

Irene Vrieswijk, de directeur van het taxiconcern: ‘Een reservering voor een rit is altijd handig, maar niet strikt noodzakelijk. Het risico bij ad hoc bellen is dat de passagier even moet wachten, maar dat proberen we altijd te voorkomen. Wij bieden luxe vervoer. Onze klanten hebben het alleenrecht op een auto en een chauffeur. De passagiers worden altijd correct en netjes behandeld. Onze chauffeurs zijn vriendelijk, behulpzaam, representatief en gediplomeerd.’

Drie oldtimers, die Taxi Vrieswijk in 1977 in gebruik had. Van links naar rechts een Bentley uit 1946, een Chevrolet Impala uit 1965 en een Chevrolet Caprice uit 1970.

Kenmerken Taxi Vrieswijk:

- De bewoners kunnen naar elke bestemming worden vervoerd.
- Rollator kan altijd mee.
- Elke rit kan zowel met contant geld als met de pinpas worden betaald.
- Geen prijs per zitplaats, maar per auto. Dus kunnen twee of drie vrienden mee voor dezelfde ritprijs.
- Dagelijks telefonisch bereikbaar van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat.
- Kosten van Maarwold naar het centrum van Haren (inclusief de huisartsenpraktijk aan de Molenweg), enkele reis: plusminus zes euro.
- Kosten van Maarwold naar het Martini Ziekenhuis, enkele reis: ongeveer negentien euro.
- Kosten van Maarwold naar het UMCG, enkele reis: tussen 23 en 28 euro (afhankelijk van verkeerslichten, wegomleggingen en verkeersdrukke).
- Telefoonnummer: 050 - 534 99 99.

Valys

Valys is sociaal-recreatief taxivervoer buiten de regio, uitsluitend voor reizigers met een mobiliteitsbeperking. De minimum afstand per rit is 25 kilometer. Iedere passagier krijgt een Valys-pas met jaarlijks een Persoonlijk Kilometerbudget (PKB). Het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Sport heeft het PKB voor het jaar 2019 vastgesteld op 700 kilometer.

Valys hanteert vaste tarieven, die van tevoren vast staan. Een voorbeeld: een rit van Maarwold naar het kuuroord Fontana in Bad Nieuweschans telt elf zones. De kosten voor deze reis bedragen 9,40 euro. De pashouder kan bij elke rit één begeleider gratis meenemen.

De taxi zal in de meeste gevallen tijdens de reis ook nog andere personen meenemen. Hierdoor kan de reis maximaal anderhalf keer zo lang duren als een rechtstreekse rit. Het aantal kilometers wordt vanzelfsprekend bepaald aan de hand van de kortste route.

Betalingen gebeuren nooit in de taxi. Bij de aanvraag van de Valys-pas dient de passagier een machtiging te ondertekenen, waardoor de reiskosten automatisch worden afgeschreven van de bankrekening. Iedere reiziger krijgt maandelijks een overzicht van de gemaakte reizen met Valys, waarin naast de reiskosten ook het restant van het kilometerbudget staat vermeld.

Kenmerken Valys:

- Om in aanmerking te komen voor een pas moet de aanvrager een document van de gemeente overleggen, waaruit blijkt dat diegene recht heeft op vervoer met Valys.
- De taxi van Valys kan een kwartier eerder of later komen dan het afgesproken tijdstip.
- Als de taxi door omstandigheden een half uur later dan de marge van een kwartier verschijnt, is de reis gratis en worden geen kilometers van het PKB afgeschreven.
- De passagiers mogen maximaal twee hulpmiddelen meenemen, zoals een scootmobiel, een niet-opvouwbaar rolstoel of een rollator. Ook is het toegestaan om handbagage en een koffer mee te nemen.
- De taxi's van Valys rijden dagelijks tussen 06.00 uur en 01.00 uur 's nachts.
- Telefoonnummer: 0900 - 9630 (dit 0900-nummer kent geen extra kosten).

Valys

Beheerder Cor Sinnema: 'Ik heb één restrictie, het mag mij geen geld kosten'

Prijsstelling van 't Winkeltje: zijn de producten te duur of valt het mee?

De prijzen in 't Winkeltje leiden bij de bewoners van Maarwold bij tijd en wijle wel eens tot discussies. Zijn de artikelen te duur of valt het juist wel mee? Afgezien van die vraag is één ding zeker: deze serviceverlening van Maarwold is onmisbaar voor de bewoners, die niet mobiel zijn en geen kinderen in de buurt hebben wonen. 'Voor deze mensen is het een bittere noodzaak dat de winkel open blijft.' Cor Sinnema, de beheerder van 't Winkeltje, legt uit hoe de prijsstelling van de producten tot stand komt.

Sinnema (58) woont in Sappemeer. 't Winkeltje van Maarwold maakt onderdeel uit van zijn bedrijf Super Service Sinnema. Cor rijdt drie dagen in de week met zijn SRV-wagen langs zorginstellingen in de stad Groningen (dinsdag), op het platteland door de dorpen Kolham, Slochteren, Noordbroek en Froombosch (woensdag) en in Hoogezand-Sappemeer (donderdag). 'In de stad heb ik niet alleen klanten met een rollator, maar ook jongeren die niet in de rij bij de supermarkt willen staan.' Op maandag en vrijdag verzorgt hij tuinonderhoud voor particulieren. 'Veel ouderen, die nog zelfstandig wonen, kunnen dat zelf niet meer doen.'

Cor Sinnema.

Veel zorg besteedt Sinnema aan 't Winkeltje in Maarwold. Hij komt van maandag tot en met zaterdag diverse keren in de week langs, soms op onmogelijke tijden, zoals 's avonds laat na een drukke dag. 'Ik zorg voor de bevoorrading van 't Winkeltje met versproducten en ik haal de overgebleven broden en de niet verkochte zuivelproducten weg.'

Goudmijn

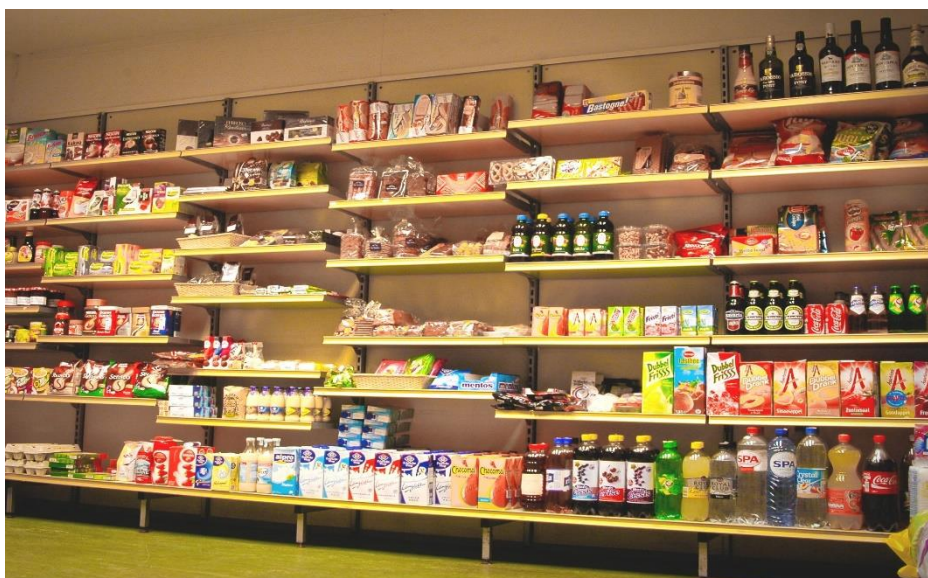

De prijsstelling van 't Winkeltje houdt de gemoederen vaak bezig. Het is wel eens gebeurd dat een bewoner dacht dat 't Winkeltje een goudmijn moet zijn, maar die stelling verwijst Sinnema naar het rijk der fabelen. 'Geloof me,' zegt Cor, 'de nettowinst van 't Winkeltje bedraagt nog geen honderd euro per jaar. Als ik lager ga zitten met de prijzen, kan ik mijn nota's niet meer betalen. Als ik te hoog ga prijzen, raak ik alle klanten kwijt. 't Winkeltje heeft niks te maken met winst, het is puur een service voor de bewoners van Maarwold.'

'Je moet de supermarkten met betrekking tot prijsstellingen in vier groepen indelen. De eerste categorie zijn de winkels die hun producten tegen bodemprijzen aanbieden, zoals de Aldi en de Lidl. Dan heb je de supermarkten die nadrukkelijk stunten met hun weekaanbiedingen, zoals de Plus. De gemakswinkels met een breed en diep assortiment, zoals Albert Heijn en de Jumbo, vallen in de derde categorie. Als vierde groep heb je dan nog de gemakswinkels op speciale locaties. Die hebben geen breed assortiment, maar wel alle kernproducten. Dit type winkels biedt de producten aan tegen fors hogere prijzen. Denk daarbij aan bijvoorbeeld AH to Go. Het zijn de winkels op NS-stations, de shops bij benzinestations, de supermarkten in de ziekenhuizen en de winkels op recreatieterreinen.'

'Op grond van deze indeling zou 't Winkeltje in de vierde categorie moeten worden geplaatst. Maar ik heb 't Winkeltje juist naar de derde categorie overgeheveld. We houden de prijzen zo laag mogelijk en het assortiment zo uitgebreid mogelijk. Iedereen mag van mij aannemen dat de prijsstelling zodanig is opgebouwd, dat het een non-profit dienstverlening is. Maarwold Service Appartementen werkt aan alle kanten mee door de ruimte beschikbaar te stellen en door de energierekening te betalen. Allemaal voor het gemak van de bewoners. En laat ik vooral de geweldige medewerkers van 't Winkeltje niet vergeten. Zij staan er belangeloos, zonder hen was er geen winkel.'

'Verder maak ik nogal wat kosten voor 't Winkeltje. Ik rijd zes keer in de week van Sappemeer naar Haren, dat is zes keer dertig kilometer. Ik zal een ander voorbeeld noemen, zoals de broden in 't Winkeltje. Als er bij de winkelsluiting drie broden overblijven, wie betaalt de prijs van die drie ingekochte broden? Dat doe ik dus. Het rendement van brood op die dag is de opbrengst van de verkochte broden minus de inkoopprijs van alle broden, inclusief die drie onverkochte broden.'

Overzicht van 'de lange zijde' van 't Winkeltje.

Verplichte marge

‘Afgezien van de verse waren koop ik alle producten in bij de SPAR. Het hoofdkantoor van de SPAR stelt een verplichte marge vast van elk artikel. Als ik een pak appelsap in de aanbieding heb, dan moet het verschil worden gecompenseerd door de prijzen van andere frisdranken die dag iets te verhogen. De prijzen worden vastgesteld door het hoofdkantoor van de SPAR. Daarom moet ik eigenlijk de prijzen bij elke openingsdag van ’t Winkeltje aanpassen, maar daar is voor mij geen beginnen aan. Die prijzen staan elke dag op drie of vier A-viertjes. Onmogelijk om die telkens aan te passen, daarom houd ik een half jaar lang vast aan één lijst.’

‘De essentie draait hierom. Maarwold biedt de bewoners een leefomgeving, die van alle gemakken is voorzien. ’t Winkeltje is daar een onderdeel van. Bij te weinig deelname vallen die voorzieningen weg. Ik vraag de mensen zeer zeker niet om alles bij ’t Winkeltje te kopen en dat verwacht ik ook niet, maar ik ben al blij als ze af en toe eens binnenlopen. Het is heel simpel, ik heb maar één restrictie. ’t Winkeltje mag mij geen geld kosten.’

Bakkerij Haafs, gevestigd in het centrum van Haren aan het Raadhuisplein en gezegend met een uitstekende reputatie, levert de verse broden aan Cor Sinnema. De SPAR levert de overige dagverse koelproducten, zoals alle zuivelartikelen, vleeswaren, salades, kaas en kaasproducten. Sinnema betreft het dagverse fruit bij voorkeur van telers uit de regio.

Openingstijden ’t Winkeltje:

elke dinsdag, donderdag en zaterdag van 10.00 tot 12.00 uur.

Het dagverse broodassortiment van ’t Winkeltje wordt geleverd door Bakkerij Haafs uit Haren.

PRIJSPUZZEL

Attentie beste bewoners, wij vragen weer uw aandacht voor onze prijspuzzel! De opgave is deze keer een vraag:

HOE VAAK KOMT IN DEZE EDITIE VAN DE MARE HET LIDWOORD 'DE' VOOR?

De winnaar ontvangt een cadeaubon van 25 euro, te besteden bij: 't Winkeltje, de bloemenman, de Kaasbus, de kapster, de pedicure of de schoonheidsspecialiste.

*U moet uw oplossing voor **31 AUGUSTUS** inleveren in de rode brievenbus. U kunt de oplossing op een zelf geschreven briefje inleveren. Vergeet u vooral niet om uw naam en het nummer van uw appartement te vermelden.*

De prijswinnaar wordt in de eerste week van september bekendgemaakt in de recreatiezaal door Hendrik en/of de redactie van De Mare.

Boerenbedrijf van Jo Aaten werd opgeslokt door de stad Groningen

Het riante uitzicht over het Paterswoldsemeer was voor veehouder Jo Aaten (87) en Bep Dijkstra-de Lange (85) doorslaggevend om in 2017 hun intrek te nemen op de twaalfde etage van Maarwold. Merkwaardig was die keuze allerminst, want in hun vorige woning aan de Van Veldekelaan in Haren, een zijstraat van de Vondellaan, voelde de heer Aaten ('Zeg maar Jo hoor') zich niet helemaal thuis, omdat hij de uitgestrektheid daar miste: Jo heeft vrijwel zijn hele leven op de boerderij gewoond. Hij miste de ruimte op zijn vorige adres nabij het centrum van Haren toch enigszins. Vandaag de dag maakt het weidse panorama gevoelsmatig veel goed.

Jo Aaten en zijn partner Bep Dijkstra-de Lange op hun balkon op de twaalfde etage.

Jo en Bep zijn neef en nicht en kennen elkaar al van jongs af aan. Ze kwamen later allebei alleen te staan, waarna ze zestien jaar geleden besloten om in hetzelfde huis te gaan wonen. Jo Aaten is geboren in Zwolle en woonde zijn gehele jeugd in Blankenham, een uitgestrekt dijkdorp in de kop van Overijssel, op de grens van de Noordoostpolder en aan de rand van het nationaal park De Weerribben. De ouders van Jo hadden er een veehouderij.

Eigenlijk was Jo Aaten niet van plan om veehouder te worden. 'Ik wilde graag naar de HBS, daarvoor moest ik op mijn dertiende eerst een jaar lang een voorbereidende klas volgen. Het was na de oorlogsjaren lastig om naar het voortgezet onderwijs te gaan, er was geen vervoer. Het werd toch mogelijk, omdat ik gedurende dat jaar bij mijn oom en tante in Leeuwarden kon wonen.'

Wederopbouw

Maar deze pret was van korte duur. ‘Er ontstond een probleem op de boerderij,’ vertelt Aaten. ‘Er was geen personeel meer. De wederopbouw begon direct na de oorlog en in de bouwsector lagen de lonen veel hoger dan in de agrarische branche. Ik was al geslaagd om tot de HBS te worden toegelaten, toen mijn moeder mij ineens met een taxi kwam ophalen, terwijl ik op dat moment in Leeuwarden op school was. Ik moest wel mee, je had in die tijd en op die leeftijd niet zoveel te vertellen.’

De boerderij in Blankenham, waar Jo Aaten opgroeide.

‘In 1947 werd mijn vader benoemd tot dijkgraaf van het Waterschap Vollenhove, in de kop van Overijssel. De boerderij werd in juni van dat jaar overgenomen door de jongste broer van mijn vader. Ik heb eind jaren veertig de Middelbare Landbouwschool in Meppel gevolgd, dat was een tweejarige opleiding. In de winter ging je naar school, in de zomer liep je stage. Als verplichte afsluiting van de opleiding heb ik een jaar praktijkervaring opgedaan bij een gemengd bedrijf.’

Aaten ging twee jaar in militaire dienst en werkte tot 1957 bij een akkerbouwbedrijf. Jo solliciteerde met succes als bedrijfsleider bij een veehouderijbedrijf in het Friese Dedgum, een dorpje ten zuidwesten van Bolsward. ‘Ik trad daar op 1 april 1957 in dienst, op 2 april trouwde ik met mijn vrouw Hanny en op 3 april stond ik ’s avonds in Dedgum de koeien te melken.’ Het huwelijk bracht twee zoons voort, Jaap en Remko. De een ‘zit’ in de assurantiën, de ander is docent aan het H.D. Guyot Instituut in Haren. Deze onderwijsinstelling was het eerste Nederlandse doveninstituut, opgericht in 1790.

Oosterhoogebrug

Jo wilde echter graag als zelfstandig boer door het leven gaan. ‘Ik reageerde in 1959 op een advertentie in het Frysk Landbouwblad, waarin een bedrijfsleider op een veehouderijbedrijf in Oosterhoogebrug werd gevraagd. Ik werd aangenomen, maar ik moest me eerst twee jaar bewijzen. Bij gebleken geschiktheid kon ik de boerderij overnemen. Dat is gebeurd.’

Oosterhoogebrug is een voormalig dorp aan het Damsterdiep en alweer decennialang een woonwijk met 2230 inwoners aan de oostkant van de stad Groningen. Het dankt zijn naam aan de Hoogebrug, die al in 1428 werd genoemd. Het was een vaste brug, die hoog werd genoemd, omdat deze boven de weg uitstak, waardoor schepen er onderdoor konden varen. Er was nog een hoge brug in deze toenmalige gemeente Noorddijk. Die werd ter onderscheiding de Noorderhoogebrug genoemd.

Jo Aaten voerde samen met een medewerker het agrarische bedrijf in Oosterhoogebrug met ongeveer zestig koeien en dertig schapen van 1959 tot 1996. Het boerenbedrijf beschikte over 33 hectare grond. De koeien werden tot 1960 met de hand gemolken, daarna maakte het melken met de machine een grote opmars. Aaten betrok zijn inkomsten uit de verkoop van melk aan de melkfabriek en uit de verkoop van wol van de schapen. ‘Die werden één keer per jaar geschoren. Als extra inkomen werden de lammetjes verkocht.’

Maar Oosterhoogebrug is nou niet bepaald een omgeving waar je een agrarisch bedrijf zou verwachten. Integendeel zelfs. Geconfronteerd met deze stelling verschijnt er een glimlach op Jo zijn gezicht. Hij gaat er eens goed voor zitten en steekt dan van wal: ‘Toen ik in Oosterhoogebrug kwam, waren de wijken Beijum en Lewenborg er nog niet. Laat staan het recreatiegebied Karding en de ringweg, die kwamen pas later.’

De boerderij in Oosterhoogebrug, geschilderd door Remko Aaten, een zoon van Jo.

Aanleg ringweg

‘Ik werd steeds verder in het nauw gedreven. De ringweg werd op honderdvijftig meter achter mijn boerderij aangelegd. Het land werd daardoor in twee stukken verdeeld. Aan de kant van de boerderij hield ik maar drie hectare over, dat was veel te weinig. De overige dertig hectare lagen aan de andere kant van de ringweg. De koeien graasden aan die andere kant, ik had geen keuze. Ze gingen in de winter op stal.’

‘Ik kwam helemaal klem te zitten, toen er een fietspad werd aangelegd tussen Beijum en Lewenborg. Daar kwam ook nog bij dat er zich kleine industrie ging vestigen bij de Pop Dijkemaweg in Oosterhoogebrug. Er kwam ook nog woningbouw, waardoor de nieuwe wijk De Hunze ontstond. Mijn bedrijf werd helemaal opgeslokt door de stad Groningen, het veehouden ging niet meer. Ik heb de schapen particulier verkocht en de koeien op een veiling.’ Jo Aaten verkocht de boerderij in 1996 aan de gemeente Groningen.

‘Mijn vrouw en ik zijn toen verhuisd naar Haren. Aan de Van Veldekelaan was nog een plekje vrij om een nieuw huis te laten bouwen. Daar heb ik tot 2017 gewoond. Mijn vrouw is in 2001 overleden, in 2003 is Bep bij mij komen wonen. We zijn eens gaan kijken bij een open dag in Maarwold, ook omdat het werk in de tuin te zwaar voor ons werd. Het schitterende panorama gaf de doorslag. Je ziet het vrije leven vanaf ons balkon overal waar je maar kunt kijken. Ik had veel moeite om van de boerderij naar de Van Veldekelaan te verhuizen, maar dankzij het uitzicht hier had ik veel minder moeite om naar Maarwold te gaan.’

De woning aan de Van Veldekelaan in Haren, waar Jo en Bep hebben gewoond.

Jo's dagindeling op de boerderij

Een werkdag van Jo Aaten zag er als volgt uit:

- om 05.00 uur opstaan: het vee voeren en melken
- van 08.00 - 08.30 uur: ontbijten, stal schoonmaken en koeien borstelen
- om 10.00 uur: koffie drinken, vervoer klaar zetten voor die dag
- van 12.00 - 13.00 uur: warm eten, werk op het land en onderhoud
- om 16.00 uur: thee drinken
- om 16.30 uur: melken en afvoeren, melkattributen schoonmaken
- om 18.00 uur: einde van de werkdag

Overige werkzaamheden:

- hooien (bij droog weer, vijf dagen nodig om in te schuren, veel handwerk)
- gras maaien bij droog weer (luchtdicht verpakken, er mocht geen zuurstof toetreden om het broeien te voorkomen)
- mest uit de stal halen met een kruiwagen, later werd de mestafvoer mechanisch

Jo Aaten over zijn vak: 'Boer zijn is een zwaar, maar boeiend beroep. Het moet wel je hobby zijn.'

Maatschappelijke functies

Jo Aaten bekleedde naast zijn werk als veehouder diverse maatschappelijke functies:

- negentien jaar bestuursvoorzitter van zuivelfabriek De Ommelanden
- voorzitter van de Maatschappij van Landbouw in Groningen
- bestuursfuncties bij verbeteringsorganisaties met betrekking tot melkcontrole en kunstmatige inseminatie
- lid van de oudercommissie van de kleuterschool en de lagere school in Oosterhoogebrug
- vicevoorzitter van de Rabobank Noorddijk
- ouderling van de Nederlandse Hervormde Kerk in Noorddijk

Tai chi in Maarwold blijkt eclatant succes: eerste resultaten al zichtbaar

De lessen tai chi op de maandagmiddag in de recreatiezaal mogen sinds de introductie in de herfst van 2018 een eclatant succes worden genoemd. De eerste resultaten met betrekking tot de gezondheid van de deelnemende bewoners zijn zelfs al zichtbaar. Het mooiste voorbeeld is mevrouw A.A. van der Werff-ten Berge. De leraar tai chi in Maarwold, Machiel Welbergen, vertelt enthousiast: 'Mevrouw Van der Werff kon eerst niet uit haar stoel komen. Maar nu, na diverse maanden tai chi, is ze in staat om met een correcte houding zelfstandig weer uit haar stoel op te kunnen staan. En dan te bedenken dat ze 95 jaar is.'

Aan alles is te merken dat de 44-jarige Machiel Welbergen, een gecertificeerd sportleraar, betrokken is bij zijn werk en dat hij zijn vakkennis volledig inzet ten behoeve van de gezondheid van de deelnemers. De vonk slaat elke maandagmiddag over. Aan de lessen tai chi doen elke keer tussen de veertien en achttien bewoners mee.

Tai chi is een bewegingskunst, die zo'n vierhonderd jaar geleden is ontstaan in China. Aanvankelijk was het een vechtsport, waarbij zowel zelfverdediging als het uitschakelen van tegenstanders de belangrijkste elementen waren. Maar die tijd is allang voorbij. Niemand hoeft bevreesd te zijn dat Maarwold dankzij tai chi in een bloedige arena zal veranderen! Welbergen: 'Tai chi wordt tegenwoordig uitsluitend om gezondheidsredenen beoefend.' De sportdocent legt uit welke voordelen het kan opleveren voor de bewoners van Maarwold.

Machiel Welbergen: 'Voor ouderen is tai chi het beste middel voor valpreventie. Het is wetenschappelijk aangetoond door verschillende testen, die onafhankelijk van elkaar werden verricht, dat oudere mensen een val veel beter kunnen voorkomen. Tai chi wordt wereldwijd in steeds meer landen omarmd. In de Verenigde Staten en China wordt het al toegepast in ziekenhuizen en fysiotherapiepraktijken.'

'Tai chi is heel goed voor de houding. Mensen hebben de neiging om voorovergebogen te gaan lopen. Je loopt dan door de zwaartekracht een verhoogd risico om voorover te vallen en botten te breken. Een goede houding is essentieel. Dankzij de beoefening van tai chi leer je de juiste houding aan te nemen.'

'Een ander voordeel is dat je beter leert te ademen vanuit je buik, je krijgt dan een ontspannen manier van ademen. Bij inademing zakt het middenrif en gaat de buikwand iets naar voren, waardoor de organen naar beneden worden gedrukt. Als je goed ademhaalt, kunnen je longen meer zuurstof opnemen. Daar word je gezonder en fitter van, omdat alle cellen beter worden voorzien van zuurstof.'

'Ook werkt tai chi goed tegen schouder- en rugklachten. Doordat de bewegingen en de ademhaling bij tai chi worden gecombineerd, kun je op een rustige manier je aandacht richten op bijvoorbeeld je schouders. Het voordeel is dat je leert om spierspanningen los te laten. Je spieren worden soepeler, daardoor verdwijnen zelfs pijntjes in de rug en hoofdpijnlachten. Spiergerelateerde spanningsklachten verdwijnen over het algemeen door tai chi.'

'Stress, psychische spanning en angstklachten kunnen verminderen. Dat zal niet gebeuren na twee weekjes, maar wel als je tai chi langere tijd beoefent, bijvoorbeeld na een half jaar. Er is nog een belangrijk voordeel. Bij tai chi beweeg je in alle windrichtingen. Na verloop van tijd wordt je ruimtelijke oriëntatie verbeterd, je behoudt dan steeds een goed overzicht in de ruimte waar je je bevindt.'

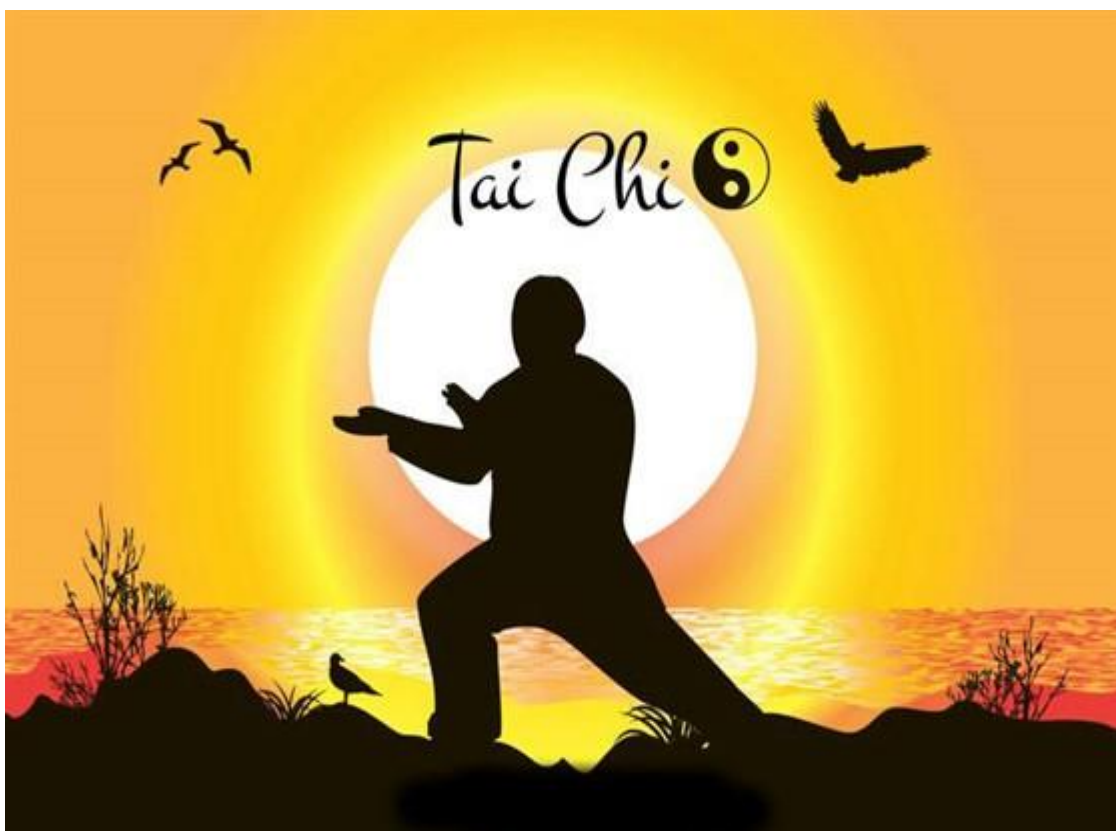
Machiel Welbergen doceert tai chi momenteel aan één groep bewoners, maar hij zou graag een tweede groep aangepaste tai chi willen geven. 'In de huidige groep moet ik combineren,' legt hij uit. 'Het ene deel kan het staand beoefenen, op de klassieke manier. De andere deelnemers kunnen niet zo lang staan en volgen de lessen grotendeels zittend. Ik zou er heel blij van worden als ik een tweede groep aangepaste tai chi kan geven, waarbij de bewoners dus zitten. Ik kan de oefeningen dan zowel aan de eerste als tweede groep volledig op maat aanbieden.'

Mevrouw Van der Werff laat in een reactie desgevraagd weten: 'Het is een leuk, ontspannen uurtje. De leraar doet het erg goed, hij legt alles duidelijk uit en houdt met iedereen rekening. Het is heel gezellig om van deze jongeman een uurtje les te krijgen. Je bent in beweging en je knapt er echt van op.'

Mevrouw A.A. van der Werff-ten Berge en Machiel Welbergen in de recreatiezaal.

De lessen op de maandagen duren van 15.00 - 16.00 uur. De kosten zijn zes euro per keer, die met de maandelijkse servicenota worden verrekend.

Gerda Zoutman is alweer ruim twee jaar bezorger van medicijnen

De meeste bewoners van Maarwold zullen haar vast en zeker van gezicht wel kennen, want alweer ruim twee jaar bezorgt Gerda Zoutman (50) de medicijnen namens BENU Apotheek. Ze kwam in de plaats van de inmiddels wijlen Andries van der Laan, die met pensioen was gegaan. Gerda brengt de wekelijkse grote pakketten medicijnen op donderdag. Elke dinsdag en vrijdag bezorgt ze de incidentele bestellingen in Maarwold.

Gerda Zoutman is geboren en getogen in de stad Groningen en verhuisde op haar 27ste jaar naar Sappemeer. Ze is getrouwd en heeft een dochter van 25 en een zoon van achttien jaar. Ze heeft nooit spijt van de verhuizing gehad. 'Ik had nooit verwacht dat ik het er zo leuk zou vinden. In Sappemeer is het gemoedelijker en veel rustiger, in Groningen was alles druk. Buren helpen elkaar indien nodig, in de stad groet je ze hooguit in het voorbijgaan.' Voordat Zoutman bij BENU Apotheek in dienst kwam, werkte ze 27 jaar voor Polyfarma, een groothandel in medicijnen.

Gerda haar zoon, Wesley, is een bovengemiddeld ijshockeytalent. Hij begon op zijn negende jaar bij GUIS uit Groningen en ging op zijn zestiende naar Canada, een ijshockeyland bij uitstek. 'Hij wilde ervaring opdoen en probeerde daar hogerop te komen, maar het is hem niet gelukt om een contract af te dwingen,' vertelt Gerda. 'Hij trainde twee keer per dag en speelde in het weekend liefst vier of vijf wedstrijden.' Wesley, die uit Canada terugkeerde, maakt deel uit van het Nederlands ijshockeyteam onder achttien jaar, dat eind maart de bronzen medaille won op het WK in Belgrado, de hoofdstad van Servië.

Het bezorgingsgebied van Gerda betreft Glimmen, Onnen, een flat bij de Euroborg in de stad Groningen en uiteraard Haren, waar ze de medicijnen ook aflevert in onder meer De Dilgt en De Zonnehof. Over haar werk zegt Gerda: ‘Alle pakketten medicijnen worden eerst ingescand. Ze worden op volgorde in de auto geladen en als ik de pakketten heb bezorgd, moet ik ze uitscannen. Daarom zijn alle etiketten voorzien van een barcode. Die is voor de bewoners niet belangrijk, maar voor mij juist wel.’

De medicijnen worden door Gerda Zoutman in veel gevallen in het doorgeefluik gelegd. ‘Mits ik koelkastproducten bij me heb, zoals insuline, de inhalatievloeistof Foster en oogdruppels. Dan bel ik aan, omdat ik niet weet hoe lang de mensen ze in het vak laten liggen. Als iemand niet thuis is, dan geef ik ze af aan directeur Schipper of aan Allertzorg. Maarwold kenmerkt zich door leuke bewoners, nette woningen en vriendelijk personeel, daarom kom ik er altijd met veel plezier.’

Oldtimer van Johannes Smid glorieus in de prijzen op groot autofestival

De datum 14 april 2019 werd voor Johannes Smid, een van de twee huismeesters van Maarwold, een glorieuze zondag. Smid won met zijn prachtige oldtimer, een Buick uit 1955, de tweede prijs op het prestigieuze evenement American Sunday op het circuit van Zandvoort. De prijs is glansrijk, omdat het deelnemersveld uit meer dan zevenhonderd Amerikaanse oldtimers bestond.

Maar de onderscheiding krijgt nog meer allure, omdat Johannes de auto helemaal zelf in elkaar heeft gezet. 'Ik heb de Buick zeven jaar geleden als een wrak bij de sloop weggehaald en heb de auto opnieuw in elkaar gezet. Alle onderdelen moest ik uit Amerika laten komen, want die zijn hier in Nederland niet verkrijgbaar. Het was een fascinerende zoektocht!'

Johannes Smid met de bokaal, die hij met zijn Buick uit 1955 won op het circuit van Zandvoort.

NEEM ER MAAR EEN PAAR, meer!

Ze kosten **MINDER** dan **NIETS**

Een bus CACAO 250 GRAM 1.49
+ 250 GRAM CROQUETTE DAT ZIJN 49 STUKS NIETS
Samen 1.39
DAT IS 50 CENT VOORDEEL

20 ZAAANSE RONDJES in bus 39
12 SPRITS KRANSEN in bus 39
10 GONDOLA'S in bus 39
10 PINDA BROKKEN 59
OUD HOLL. WAFELS 200 GRAM 53
Tabletten v. HOUTEN 250 GRAM ZWAAR 99

FRED. WERFF
WINSCHOTEN - LANGESTRAAT 18
GRONINGEN - STOELDRAAIERSTRAAT 56

Nieuwsblad van het Noorden, 31 januari 1957.

Bezoek

Lunchroom - Tearoom -
annex Restaurant

„Schortinghuis”

(In 't hartje der stad).
De zaak zonder fooienstelsel

Nieuwsblad van het Noorden, 17 maart 1953.

25.000 TULPEN VOOR MOEDER!

In de algemene bewondering voor Moeder, die in één jaar 3 kilometer brood snijdt, 15180 borden afwast en 1095 maaltijden op tafel tovert, willen wij niet achterblijven en delen daarom a.s. vrijdag en zaterdag 25.000 tulpen uit vers van de bollenvelden en gratis!

Kinderen, ga Moeder verrassen! Vader vraag Moeder het boodschappenlijstje! En als Moeder zélf komt, bieden wij Hár een boeket tulpen aan.

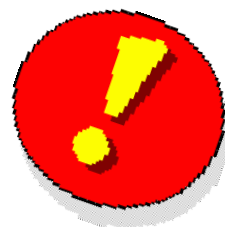
Natuurlijk hopen we voor U allen genoeg te hebben, maar....?

We wensen U alvast een prettige dag.

Met vriendelijke groeten,

FRED v. d. WERFF.

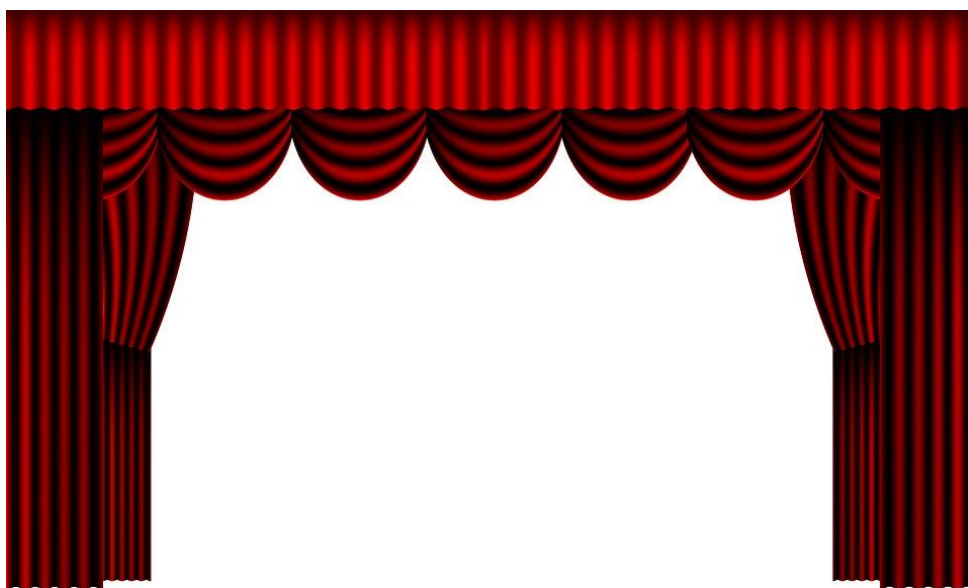
Nieuwsblad van het Noorden, 6 mei 1959.

Programma recreatiecommissie 2019

9 augustus	Busreis naar Lauwersoog en Garnwerd, Café Hammingh
14 augustus	Filmavond
6 september	Modeshow Fashion Plus – 10.15 uur
8 september	Wad Live – Noordpool Orkest & Ruben Smit – De Kolk, Assen
11 september	Filmavond
13 september	Busreis – restaurant De Ar, Westerbork en Museum Buitenplaats, Eelde
17 september	Aig'n Wies – koor uit Roodeschool
1 oktober	Lezing: Berend de Boer – “Uitvaarten van de Oranjes”, 19.30 uur
4 oktober	Lea Schepel – “Ein Kleines Kompliment” theater/cabaret – 19.30 uur
9 oktober	Filmavond
18 oktober	Bingoavond – 17.00 uur
24 oktober	Carmen met “Staatsopera van Tatarstan” – De Kolk, Assen
29 oktober	Ensemble Con Pasiones met sopraan Gea Passies in concert – 19.30 uur
13 november	Elvire Boelee – Pianoconcert – 19.30 uur
17 november	Amadeus Opera – MartiniPlaza, Groningen
20 november	Filmavond
29 november	Koor Nostalgia Tempus Fugit met Louis Greven – 19.30 uur
6 december	NNO - Weihnachtsoratorium van Bach – De Kolk, Assen
10 december	Algemene Ledenvergadering – 14.30 uur
11 december	Filmavond
13 december	Paul van Vliet & Noordpool Orkest in concert – De Oosterpoort
17 december	Bridgedrive (dinsdag)
19 december	KERSTDINER 2019 (donderdag)
23 december	Kerstconcert met Tity & Nico

Alle festiviteiten zijn onder voorbehoud!

Ellen Dik wenst u namens het personeel van Maarwold Service Appartementen een prachtige zomer toe!